



Ball de bastons de Sant Bartomeu del Grau

Sant Bartomeu del Grau

Ubicació

Comarca: Osona

Coordenades:

Latitud: 41.98025

Longitud: 2.17759

UTM Est (X): 431869

UTM Nord (Y): 4647910

Classificació

Número de fitxa 08199-50

Àmbit: Patrimoni immaterial

Tipologia Música i dansa

Estat de conservació Bo

Protecció Inexistent

Accés Fàcil

Ús actual: Lúdic

Titularitat Pública

Autoria de la fitxa Josep Pujades i Cavalleria

Data de registre de la fitxa: dt., 11/12/2001 - 01:00

Descripció

El ball de bastons es balla en "rodona"; a Catalunya no hi ha altres grups de bastoners que ballin d'aquesta manera a no ser que ho hagin copiat dels bastoners de Sant Bartomeu del Grau. El grup de bastoners, a la dècada de 1950, anava acompanyat de la música d'un flabiol; a partir de 1980-1981, van acompanyats de gralles i un tabal. Es balla en colles de 8 o 10 persones (sempre parells) i n'hi ha de tres "categories": gran, mitjà i canalleta. Les melodies actuals del ball de bastons són autòctones i només es toquen a Sant Bartomeu del Grau. Maria Rius es va encarregar de recopilar el repertori de melodies; s'havien fet

gravacions de les melodies en cassettes, als anys '70. La transcripció de les melodies al llenguatge musical, a partir de les tonades que recordava Joan Roma, es va encarregar a Joan Figueres; actualment les partitures estan en procés de redacció.

Observacions:

La Colla de Bastoners de Sant Bartomeu del Grau ha assistit a totes les trobades anuals de Catalunya des de 1979; el 1995, la XX Trobada es va fer a Sant Bartomeu del Grau i es va encarregar una medalla al·legòrica de bronze a l'escultor vigatà Francesc Ballart; a l'ajuntament es guarden records de les diferents trobades i sortides en les que s'ha participat. Si bé a mitjans segle XX es ballava per Pasqua, actualment no hi ha una diada concreta; es fan sortides a altres municipis si aquests ho demanen. La indumentària actual és: camisa i pantalons blancs, faldilla vermella per sobre el pantalons, faixa blava, camals vermells amb picarols i espadenyes de betes (negres pels nois i vermelles per les noies). A mitjans segle XX, els balladors duïen corbata (per les fotografies conservades, cadascú duïa la seva, sense una reglamentació determinada a l'hora de triar el color), anaven coberts amb corona de flors i espadenyes de betes negres (cal recordar que tot eren homes); a més, duïen una cistella per què es ballava "per les caramelles" (Pasqua); en aquesta diada, però, només es ballava el ball de bastons, no es cantaven caramelles. L'estendard de la colla, amb l'escut municipal de Sant Bartomeu del Grau, porta la llegenda "Bastoners de Sant Bartomeu del Grau"; té el fons blau amb un ribet daurat, està creuat en diagonal per les quatre barres. Al capdamunt de la "vara" o "bastó" hi porten un ram de flors al·legòric a la corona de flors que antigament duïen els balladors al cap. Sebastià Roma Rius, fill de l'impulsor del grup de bastoners de Sant Bartomeu, encara conserva a l'habitatge familiar (carrer Vell núm. 45, fitxa núm. 12) alguns dels elements utilitzats pels grup de bastoners: un cistell, la corona florejada que duïen al cap, un banderí, un flabiol i, ja de la darrera època, guardioles utilitzades en la recaptació de diners per a la colla. Sebastià Roma conserva un document sonor de 1984 d'una entrevista a Joan Roma amb motiu d'un homenatge que se li va fer; en l'entrevista parlava de l'inici del ball de bastons a Sant Bartomeu i dels seus records.

Història

El recuperador de la festa, Joan Roma, va néixer a principis del segle XX i va aprendre les melodies dels bastoners que li cantava el seu avi quan era petit. A partir d'aquestes dades, s'ha endarrerit la data d'inici del ball de bastons a Sant Bartomeu del Grau fins a l'any 1700, bé que aquesta data no es pot contrastar amb cap mena de referència documental. Existeixen fotografies d'una colla de bastoners a mitjans segle XX, tot i que la represa del grup actual es va fer l'any 1979. L'any 1981 es va formar el grup de grallers que acompanya als bastoners. El 1982 es va obrir la colla a la participació de les dones, convertint-se en un grup mixte.



